

بیانیه رهبر معظم انقلاب خطاب به شرکت‌کنندگان در همایش بین‌المللی یکم‌دمین سالگشت بازتأسیس حوزه علمیه قم، سند جامع راهبردی و اصول تحول و تکامل علمی و تربیتی، فرهنگی و فکری، اجتماعی و سیاسی، سازمانی و مدیریتی حوزه‌های علمیه شیعه است. در همین زمینه آیت‌الله صادقی‌رشاد روز شنبه در اول درس خارج فقه القضا خود در حوزه امام رضا(ع) به این موضوع پرداخت که متن کامل سخنان آیت‌الله رشاد به صورت اختصاصی برای روزنامه جام جم ارسال شده است:

چهارشنبه ۱۷ اردیبهشت رویداد گرانشگ و مهمی در بستر حوزه علمیه قوم و عربق قم صورت گرفت که می‌تواند به‌مثابه نقطه عطف تاریخی برای این حوزه مقدسه تلقی شود؛ این رویداد بهانه‌ای شد که منشور تاریخی مهمی از سوی رهبر فرهنگند و زعیم ذوالفقون انقلاب صادر و قرائت شود؛ صدور این سند صدچندان ازل برگزاری همایش ارزشمندتر و مهم‌تر است.

سند جامع حاوی راهبردها و اصول تحول و تکامل حوزه

مؤسس وتولیت حوزه امام رضا(ع) تهران، عنوان کرد: اگر آنسان که شاید و باید به این منشور تاریخی و تاریخ‌ساز توجه و در تحقق مفاد آن اهتمام شود، می‌تواند تبدیل به یک مفضل تاریخی برای حوزه شود؛ مفصلی که تاریخ حوزه را به دو مقطع «قبل از منشور» و «بعد از منشور» تقسیم کند.

آیت‌الله رشاد گفت: بنده به‌مناسبت صدور این بیانیه تاریخی و مهم، نکاتی را در سه محور عرض می‌کنم: یک ماهیت و اهمیت بیانیه. (دو) آنچه که نباید راجع به این بیانیه صورت گیرد. (سه) آنچه که باید درباره این بیانیه صورت گیرد.

ایشان ضمن تأکید بر اهمیت اهتمام حوزه به این منشور جامع تاریخ‌ساز اظهار کرد: با عنایت به ماهیت و اهمیت این سند و اهتمام به اجرای صحیح آن، حوزه دگرون خواهد شد و به تعبیر دیگر آنچه که از نظر تحولات در عرصه‌های مختلف و امور و شئون مرتبط با حوزه طی قریب نیم قرن گذشته و پس از پیروزی انقلاب اسلامی رخ داده، با اجرای این سند و تحقق مفاد این منشور، ضریب صدچندان خواهد گرفت.

حوزه طی قریب ۴۶ سال اخیر، به اندازه ۴۶۰ سال متحول شده است.

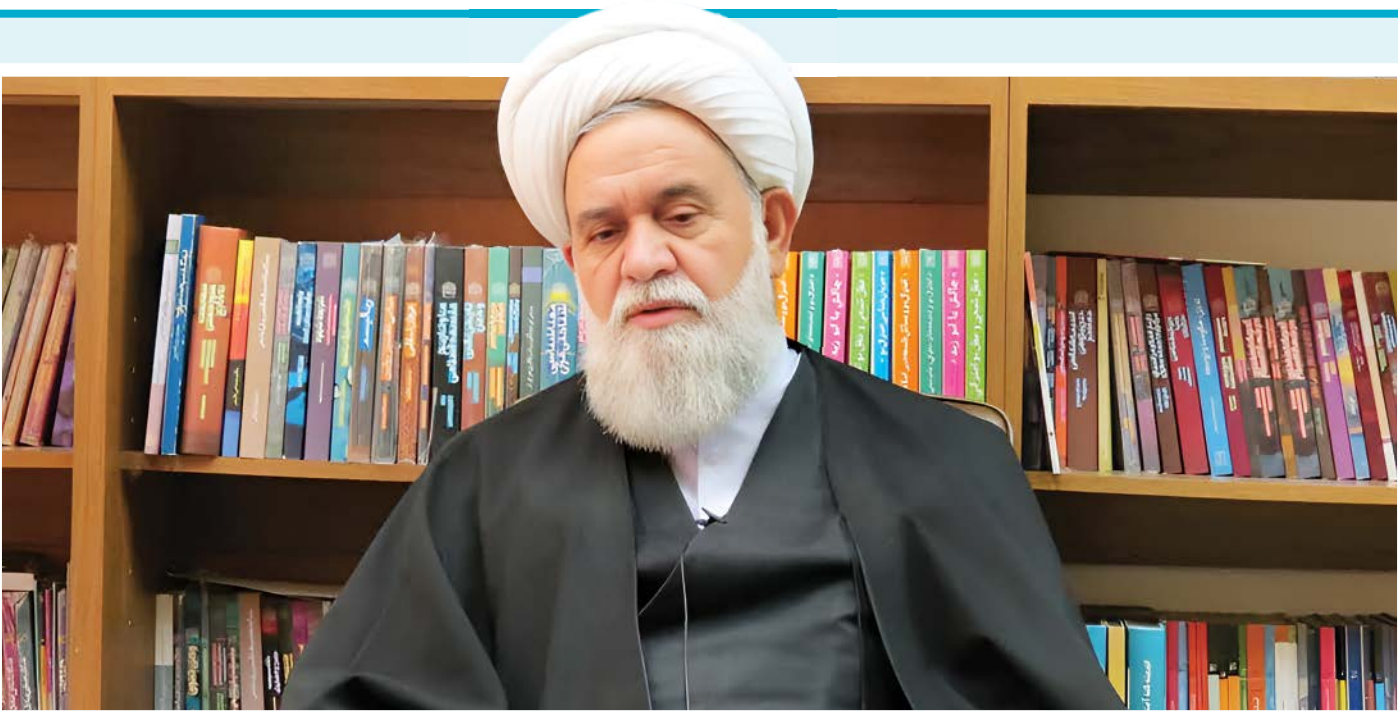
مؤسس و رئیس پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، با تصریح این‌که به نظر ما حوزه طی ۴۶ سال گذشته به اندازه ۴۶۰ سال متحول شده، بیان کرد: یعنی به قیاس روند عادی، زمان تحولات گذشته حوزه‌ها، بازه زمانی پس از انقلاب را باید ضریب ۱۰ داد؛ ۱۰ برابر بازه‌های زمانی پیش از انقلاب، روند تحول و ارتقای حوزه شتاب گرفته و این مهم را کسانی که گذشته تاریخی حوزه را مطالعه کرده و در متن تحولات اخیر حوزه بودند، می‌توانند ادراک کنند. در این مقطع تغییرات اساسی در حوزه اتفاق افتاده است.

ایشان خاطرنشان کرد: این تغییرات، البته از جهات گوناگون بسیار مثبت و رو به کمال بوده و از برخی جهات نیز منفی بوده است. قهراً باید با شجاعت، اخلاص، بصیرت و دقت، ناصحانه و عاشقانه آن خطاهای خواسته و ناخواسته و رفتارهای ناصوابی را که در این مدت روی داده اصلاح کرد. هر چند که غلبه در تحولات و تغییرات با جهات مثبت بوده ولی روند تحول از کسی اجازه نمی‌گیرد.

وی گفت: تحول و گزگونی در مسائلی که جنبه اجتماعی دارد و به تعبیری، تاحدی چموش و مدیریت‌گریز است. این‌گونه نیست که بتوان آن را به‌طور کامل قبضه کرد و همیشه آنسان که مای خواهیم و مورد خواست ماست، پیش برد.

آیت‌الله رشاد افزود: اما در عین حال این به آن معنا نیست که چنین رویدادها و تحولاتی را نتوان مدیریت کرد بلکه می‌توان مدیریت کرد و باید مدیریت کرد. براساس اصول و اهداف مشخص و روش‌های معینی آن را پیش برد؛ اگر نه، این ماییم که به‌ناچار دنباله‌رو تحولات می‌شویم؛ یعنی اصحاب حوزه اسیر قبضه این روند چموش خواهند شد و اتفاقاتی رقم خواهد خورد که هرگز قابل جبران نیست.

وی تحولات اتفاق افتاده در حوزه را ارزشمند دانست و افزود: وقتی ما این تحولات را با آنچه بایسته و شایسته است، می‌سنجیم؛ وقتی آن را با تحولات جهانی و تحولات اجتماعی و تنوع و تکثر و شتاب پیدایش و گسترش نیازها، که به صورت دمام روی می‌دهد، مقایسه کنیم،

حوزه، مأموریت‌های تازه در عصر نو

آیت‌الله رشاد می‌گوید بیانیه رهبر معظم انقلاب خطاب به اصحاب حوزه، منشور جامع تحول و تکامل حوزه‌های علمیه است

نظرات راهبردی و رهنمودهای تحول‌آفرین صادره از سوی رهبر خردمند و زعیم ذوالفقون داشته‌ایم؛

متأسفانه همواره آن آفات دامنگیر این رهنمودها و راهبردهای ارائه شده از سوی این دو پیشوای بزرگ شده‌اند. اگر فهرست رهنمودهای راهبردی که از ناحیه حضرت امام(ره) صادر شد ولی بر زمین ماند و سیاهه‌ای از رهنمودهای اساسی و بنیادینی را که از سوی رهبر انقلاب اظهار و القا شد اما همچنان به منصف اجرا نرسیده فقط فهرست بنگاریم، یک جلد کتاب می‌شود.

مؤسس و رئیس حوزه علمیه امام رضا(ع) اظهار کرد: لازم نیست این رهنمودها تشریح شود. کافی است فهرست کنیم که در قلمروهای مختلف و حوزه‌های گوناگون از مسائل معرفتی و علمی و نظریه‌پردازی و نوآوری و نشاط علمی و نقد و مناظره تا تحولات در علوم و تولید علوم دینی و انسانی و اسلامی و دانشگاهی و تحولات حوزه و تحولات اداری و تحولات در مناسبات و روابط بین‌آحاد و گروه‌های اجتماعی و روابط بین‌الملل ما با دیگر ملل و روابط جهانی و مسائل فراوان چه فرصل‌هایی مطرح شده است. باید جمعی پای کار بیایند تا این موضوعات را فهرست کنند، که خود

نظرات راهبردی و رهنمودهای تحول‌آفرین صادره از سوی رهبر خردمند و زعیم ذوالفقون داشته‌ایم؛ متأسفانه همواره آن آفات دامنگیر این رهنمودها و راهبردهای ارائه شده از سوی این دو پیشوای بزرگ شده‌اند. اگر فهرست رهنمودهای راهبردی که از ناحیه حضرت امام(ره) صادر شد ولی بر زمین ماند و سیاهه‌ای از رهنمودهای اساسی و بنیادینی را که از سوی رهبر انقلاب اظهار و القا شد اما همچنان به منصف اجرا نرسیده فقط فهرست بنگاریم، یک جلد کتاب می‌شود.

حوزه باید با دو شرط «کارآمدسازی» و «روزآمدسازی» متحول شود

رئیس شورای حوزه‌های علمیه علمی‌ه تهران با بیان این‌که معضلاتی مانع از تحول حوزه است و خطراتی حوزه را تهدید می‌کند، گفت: تحول غیر از تبدیل است. حوزه نباید متبدل شود. حوزه نباید غیرحوزه شود. حوزه باید حوزه بماند و براساس اصول و سنت‌های تاریخی که بیش از ۱۰ قرن پیشینه دارد و در عنیت حوزه تحقق یافته و نوابع بزرگ خودش را جلب و نوادر عظیمی را تربیت کرده و تاریخ اسلام و شیعه را ساخته و گاهی فراتر از جهان اسلام بر تاریخ جهان و بشر تأثیر گذاشته و بر بسیاری از شئون و امور اثر بخشیده، براساس همان سنت‌ها بگردد و متحول شود اما با دو شرط کارآمدسازی و روزآمدسازی.

فرمودند، در این بیانیه تفصیل یافته است. عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی تصریح کرد: یعنی پیداست ایشان دغدغه بیش از نیم‌قرن دارند و این دغدغه را در قالب این منشور بیان فرموده‌اند. بنابراین نگرانی در این باره وجود دارد. یکی از نگرانی‌ها این است که ماهیت این بیانیه را نشانیم و به مثابه پیام مناسبتی برای یک همایش فاخرو مهم تلقی کنیم، درحالی‌که یک سند مهم و منشور بالادستی حوزه‌های علمیه است و اختصاص به قم و ایران ندارد و همه حوزه‌ها مخاطب آن هستند. هرچند ایشان رعایت فرمودند و معطوف به قم فرمودند اما در خیلی از موارد تعبیر ایشان شمول و عمومیت دارد.

بزرگ‌ترین خطر و تهدید این است که حوزه به جای تحول، در ورطه تبدیل، بیفتد!

وی خاطرنشان کرد: خطر این‌که حوزه به جای تحول در ورطه تبدیل بیفتد، بزرگ‌ترین خطر است. این را براساس قریب به نیم‌قرن تجربه‌ام عرض می‌کنم که هیچ خطری بالاتر از این خطر نیست. اگر حوزه تعطیل شود بهتر از آن است که تبدیل شود. حوزه باید تحول پیدا کند نه تبدیل. اگر بناست تبدیل به غیرحوزه شود، تعطیل شود اولی است. این خطر بزرگی است.

برخورد تشریفاتی و تبلیغاتی؛ افتی که در کمین این سند است

رئیس شورای حوزه‌های علمیه استان تهران گفت: نکته دیگری که باید از آن ترسید، این است که به غیر از فروکاستن این بیانیه مانند بسیاری از رهنمودهای راهبردی این دو امام بزرگوار، آینده‌نگر و دوراندیش، به جای آن‌که وارد عمل شویم، همایش برپا کنیم و فقط حرف‌های دل‌انگیز و دلپذیر و زیبا ولو از سر اخلاص و دلسوزی و دقت برزیم، وقتی همایش تمام شود تصور کنیم که تکلیف ساقط و انجام شده است.

آیت‌الله رشاد بیان کرد: بنده راجع به منشور روحانیت حضرت امام(ره) منظومه‌ای به سبک شعر سپید دارم با عنوان «تلویحات» که خیلی مفصل است و در کنار دیگر اشعارم که درخصوص حضرت امام(ره) سروده‌ام، از سوی مؤسسه تنظیم و نشر آثار حضرت امام(ره) منتشر شده است. در این رابطه، در آنجا گفته‌ام:

«تعلیقه تو بر نامه امام سجاده‌ام (ع)

منشور بیداری بود و انفجار نور
اما مثل همیشه
پیامت شهید شد
و پیکر مطهر او را در راهپیمایی‌های
پرطمطراق
با شعار فراوان تشییع کردند
و باآب و تاب
در اشک تمساح، غسلش دادند
وزیر «آوار تیتیر»‌های درشت مطبوعات به
خاکش سپردند
و در همایش‌های تشریفاتی
با حضور سلسله جلیله و مقامات کشوری
ولشکری
از آن «جلدآشیان»
تجلیل درخوری به عمل آمد
ولایه‌لای بندهای قلعه‌نامه‌های بی‌روح
روح کلام تورا به بند کشیدند

و هر جناح، با قاطعه‌ای از آن ردایی دوخت

برازنده قامت خویش».

به‌رحال به اصطلاح فرنگی تیتیر برزیم در مجلات و نشریات مان و عنوان‌هایی درست کنیم و احیاناً عباراتی از این منشور را بگیریم و بر پیشانی سربگ‌ها و کاربرگ‌ها و مکتوبات قرار دهیم. احیاناً هر بار هرچه بخواهیم بگوییم، مناسب و غیرمناسب و مرتبط و غیرمرتبط اشاره‌ای به این منشور کنیم و بگوییم همان‌طور که آقا فرمودند و بعد حرف خودمان را برزیم و قس علی‌هذا. آفت مواجهه تشریفاتی، بی‌روح این وجود مقدس که هرچه می‌خواهیم بگوییم، خوش داریم به بیانات رهبر ارجاع بدهیم ولو بی‌ربط باشد.

آسیب ارائه گزارش‌های غیرواقعی و چاپ کارنما و کارنامه، عوض تدبیر و تلاش برای تحقق حقیقی سند. رئیس شورای حوزه‌های علمیه استان تهران افزود: آفت دیگری نیز وجود دارد که شروع می‌کنیم به گزارش دادن که کم اتفاق نیفتاده است. به یاد دارم در ارتباط با اسلامی‌سازی دانشگاه‌ها، وزیر وقت که مردی شریف بود سراغ ما آمد و استمداد خواست. ما هم سعی کردیم کمک کنیم، ولی شروطی گذاشتیم که رعایت نشد. یکی از شروط این بود که گفتیم ۴۰۰۰ سال طول کشید تا دانشگاه‌ها سکولار و الحادی شوند و باید ۴۰ سال صبر و تلاش و تدبیر کنید تا اسلامی شوند. شرط دیگر هم این بود که هرگز مصاحبه نکنید که چنین و چنان شد. بعد هم به‌لوازمی هم‌تن در بدهید. باید حوصله و هزینه کنید و و جدیت داشته باشیم تا این اتفاق به‌تدریج بیفتد. ما سه جلسه برگزار کردیم و گروهی از دوستان در حال بررسی موضوع بودند و در این جلسات صورتجلسه‌ها و یادداشت‌هایی تهیه می‌کردیم. ایشان مشرف شدند خدمت آقا و گفتند طرح اسلامی شدن دانشگاه‌ها رانتهیه کردیم! که من بعد از آن، این کار را به‌کل کنار گذاشتم. وقتی کار به‌درستی درک نشود این‌گونه خواهد شد. همان بزرگوار که در آن زمان وزیر بود، فرمود دانشگاه اسلامی است و باید اسلامی‌تر شود. اگر این‌طور بگوییم، قانع می‌شویم اما گاهی در مورد برخی بیانیه‌ها، اگر اقدامات انجام‌شده کافی، صحیح و درست بود، دیگر چنین رهنمودهایی لازم به نظر نمی‌رسید.

در نتیجه، مشخص می‌شود که گاهی ارائه گزارش و نشان دادن ظاهر امور برای ما اهمیت بیشتری دارد تا تحقق واقعی هدف‌ها. در برابر محک‌ماتی که در متن این بیانیه‌ها و اسناد از سوی رهبران ما ارائه می‌شود برخی گزارش‌ها و تعبایر متشابه ارائه می‌کنیم.

متن کامل را در جام جم آنلاین بخوانید

برش

منشوری در امتداد منشور روحانیت

حضرت امام (ره)

آیت‌الله رشاد ادامه داد: به‌نظر می‌رسد این بیانیه حضرت آقا نظیر آرمان‌های تحولی ارائه شده از سوی امام(ره) است که در قامت «منشور روحانیت» اعلام شد. این بیانیه را می‌شود با آن منشور مقایسه کرد در موضوع و به‌لحاظ جامعیت و تأثیرگذاری و کاملاً کاربردی بودن با بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی. هرچند به‌لحاظ موضوع محدود ولی به‌لحاظ

